

ŞÖHRET BALTAŞ

annemle konuşmalar

2. BASIM

Remzi Kitabevi

annemle
konuşmalar

ŞÖHRET BALTAŞ 1963'te İzmir'de doğdu. Ege Üniversitesi Basın Yayın Yüksekokulu'ndan mezun olduğu 1986 yılında İstanbul'a yerleşti. BİLAR Bilim Araştırma Vakfı'nda, *Ana Britannica Ansiklopedisi*'nde çalıştı. "Oyun Bitti" adlı öyküsü 1992'de *Varlık* dergisinde yayımlandı. 2000-2003 yılları arasında *Gündem* gazetesinde ve *Kadınlara Mahsus Gazete-Pazartesi*'de yazdı. 2007'de yayımlanan ilk romanı *Koşarken Yavaşlar Gibi*, ikinci kez 2012'de basıldı. 2013-2015 yılları arasında *Mesele* dergisinde "Redd-i Nisyan" sayfasını hazırladı. 2017 yılından beri İzmir Urla'da yaşıyor ve okuyup yazmaya devam ediyor.

ŞÖHRET BALTAŞ

annemle
konuşmalar

Remzi Kitabevi

ANNEMLE KONUŞMALAR / Şöhret Baltaş

© Remzi Kitabevi, 2024

Her hakkı saklıdır.
Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Editör: Öner Ciravoglu
Düzeltili: Asaf Taneri
Kapak tasarımı: Ömer Erduran

ISBN 978-975-14-2182-1

Bu kitabın ilk basımı
Ayizi Kitap tarafından yapılmıőtır. (2014)

İKİNCİ BASIM: Mayıs 2024

Remzi Kitabevi A.Ő., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul
Sertifika no: 10705

Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090
www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı ve cilt: Güven Mücellit, Mahmutbey Mah. 2622. Sokak
Güven İő Merkezi No: 6 Bağcılar-İstanbul
Sertifika no: 45003 / Tel (212) 445 0004

Beni “ben” kılan anneme ve kızıma...

birinci son

Kapıyı açıyorum. Uzun zamandır açılmamış kapının ardında biriken yaşantıların eskimiş kokusu olanca keskinliğiyle vuruyor yüzüme. Mutfak penceresinin beyaz keten perdesini açıyorum. Pencerenin önünde küçük bir sardunya saksısı. Karşıda çocuk seslerinin bırakıp gittiği, uzun yaz günlerinin uyuşuk sıcaklığında serilip uzanmış ıssız okul bahçesi. Yerde çizgili kilim. Dolaplarda tabaklar, lavabonun altında tencereler, rafın üzerinde çay bardaklarıyla üç kahve fincanı, beyaz. Mutfak kapısının arkasındaki askıda ekmek torbası, önlük ve fincan bezi. Daha dün çıkmışız da bugün pencereleri açıp yeniden çay pişirmeye, ekmek kızartmaya ve elimizin gözümüzün değdiği her yerde -farkında bile olmadan- izlerimizi bırakmaya devam edecekmişiz gibi. Düzenli, her şeyi elimle koymuş gibi bulduğum, yaşanmış mutfak. Annemin mutfağı...

Kadınlar, yaşadıkları her yere, ama en çok mutfaklara hiç yok olmayacak izler bırakırlar. O kadar ki birçok ömür geçse de üzerinden, mutfaktaki kokular, sesler, izler, küçük lekeli kâğıtlara kurşunkalemle yazılmış yemek tarifleri, doğranan soğanlar, kaynayan çorbalar, kızarmış ekmek kokusu, çaydanlığın buharı, tuzluk, fincanların kenarındaki dudak izleri ve mutfak masalarında bitmek bilmeyen sohbetler, fısıltılara dökülen dertler, gülüşler ve ömrü özetleyiveren bakışlar hiç kaybolmaz. Onu oraya koyarken, bunu yıkar, şunu temizlerken izlerini mutfağa bırakan kadından sonra da yaşamaya devam ederler, sanki bir ömür bütün sırlarını mutfağında dökken kadını hatırlamak ve hatırlatmaktır bu dostluğun borcu...

Yatak odasının desenli kalın perdesini açıyorum. Korkularını dışarıda bırakıp sığındığın yatağının üstüne dökülen perde

yavaşça kenara çekilirken, gün ışığı odanın loş yalnızlığına saplanıp kalıyor. Yatağın başucunda eskilikten rengi kaçmış pembe kılıfın içinde Kuranıkerim asılı; ayak ucunda ise anacığından kalma mermerli konsol duruyor. Damarlı mermerin üstünde pembe bir el kremi kutusu, küçük bir kavanozun içinde pamuk ve limon kolonyası ile lavanta esansı. Yatağın üzerine, kalmış yünlerden ördüğün örtü serili; yanı başında duran komodinin üstünde bir yüzü lacivert, bir yüzü nar çiçeği rengi seccaden... Yeşil sabun kokan başörtün katlanıp konsolun çekmecesine konmuş. Konsolun karşısında elli beş senedir kullandığın oymalı elbise dolabı. Kapıları, çekmeceleri gıcırtyla açılrsa da mihrap yerinde. İçinde sabun kokulu etek ceketlerin, pardösün, mevlüt örtülerin, misafir terliğin. Konsolun üst çekmecesini açıyorum. Yeşil teneke kutunun içinden sapları gevşemiş, yamulmuş eski yakın gözlüğün, kehribar tespihin, Saatli Maarif Takvimi'nden koparılmış birkaç yaprak çıkıyor. İçimdeki çılgılığı sadece ben duyuyorum, kalbimde kanayan yaranın acısı boğazıma kadar yükseliyor. Kalbimi doğruyorlar dilim dilim. Acı çekiyorum, sahiden anne, laf değil, mecaz değil, doğruyorlar kalbimi, elim kolum kalbim midem başım acıyor. *Canım çok acıyor.*

Pencereden içeri dolup yerden tavana doğru varla yok arası kıpırdayan bir ışık huzmesi, yatıp saklandığın, dua ettiğin, ellerini açıp yardım dilediğin ve şükrettiğin, ağladığın, inlediğin, pörsüyen vücuduna artık bakmadan yavaşça giyinip soyunduğun bu odada dolanıyor. Kimsesiz kalmış, sersemce, dalgın dolanıyor. Kalbimin acısı ışık huzmesini takip ediyor, yükselip odaya, senin dünyana, ömrüne, ömrümüze yukarıdan bakıyor. Gözyaşları iniyor ip gibi. Hepimizi aşıyor hayat. Sessizce, kayıtsızca, zalimce...

Acı, sözlerimi, bilincimi, tanımlarımı beklemeden; onu zaptedip çerçevlendireceğim her şeyi aşılıp, mutlak ve kesin bir

gerçeklikle yükseliyor, yükseliyor. Artık hiçbir zaman unutup yok sayamayacağım kadar gerçek bir hançer, kalbimin orta yerinde. Ömrümün sonuna kadar bir parçam olacağını artık bildiğim o hüzünlü hikâyeye usulca başlıyor. Acele etmeden, yavaş yavaş başlıyor anlatmaya, sessizlik istiyor. Çıgıllıkların dinmesini, sükûnun hafif örtüsünü örtünmeyi bekliyor. Kenarı oyalı raf örtülerinin üzerine ters çevrilmiş beyaz kahve fincanlarının kıyısından aşağıya inip yatak odalarının loş yalnızlığına akmak; gündelik hayat telaşı içinde sessizce yuvasına yerleşen hüzne demlenip durulması için zaman vermek istiyor.

Bile isteye seçtiğimize canı gönülden inandığımız hayatlara doğru kibirle yürürken ardımızda bıraktığımızı duyduğumuz horgörünün ağır ağır unufak olmasını bekliyor. Acelesi yok. Haykırış değil, hiç dinmeyen bir fısıltı olmak istiyor. Ve kendini anlatmaya başlıyor hikâyeye. Artık onu dinlemenin vaktidir.

28 mart cumartesi

“Geldin mi?”

“Geldim anne.”

“Zor oldu sana, çok zahmet oldu yavrum. Ta oralardan geldin, çoluğunu çocuğunu bıraktın. Ama n’apayım işte, olacağı varmış. Kilim kayıverdi. Düştüm, kalkamadım.”

“Ne zahmeti anne, zahmet olur mu hiç?”

“Kör olasıca kilim! Kabahat bende, kaldırmadım o kilimi.”

Kör olasıca kilimi oraya nasıl koyduğunu, kimlerin kaldırı, kayarsın bak dediğini anlatmaya başlıyorsun. Uzun uzun. Senin hikâyelerin uzun olur hep, hep en başından, uzun uzun...

O sabah kalktım, kalktım baktım içimde bir sıkıntı var, hayır olsun dedim, elimi yüzümü yıkadım, sonra çayı koydum ocağa, bir dilim ekmek kızarttım, biraz tulum peyniri çıkardım, iki üç siyah zeytin, çok yemem zaten, biliyorsun, canım istemiyor, bir de küçücük bir tabağa zeytinyağı koydum, üstüne kekik, geçenlerde getirdi ablan zeytinyağını, Ayvalık’mış, sonra ona bandım ekmeğimi, çayımı içtim, düşündüm, dedim ki doğdun, büyüdün, evlendin, çocuklarını büyüttün dul başına, torunlarına baktın, büyüdüler, hep ararlar beni sağ olsunlar, sen de sık sık gelirsin Allah senden razı olsun, ee daha ne olsun, çok şükür; sonra kapı çaldı, duydum ama, tık tık dedi, gittim açtım, Haticanım gelmiş, pazara gidiyormuş, bir şey ister misin diye sordu, domat dedim, ama yarım kilo al, yalnızım, bitiremiyorum, o gitti sonra, ben de mutfağı topladım, bir ara kulağıma geldi, telefon çalıyor, açtım dedim ki bir dakika bekleyin, ben duyamıyorum, koştum Feridanım’a, geldi baktı, ablanmış, öğleden sonra gelecekmış oturmaya, bir sevindim, hadi dedim tuzlu halka yapayım, sever, çay-

la yeriz, içim hafifledi, güldüm kendi kendime, çok şükür allahım dedim...

Her şey böyle, sonu iyi biten, sonu gene de şükür'le biten bir hikâyedir senin için. Her günün, günün her bir parçasının ayrı bir hikâyesi vardır. Bu hikâyeleri dinlerken ben, özlediğim İzmir sabahlarında ve özlediğim kahvaltı sofranda, sonunu baştan bilir, kalabalık ve yalnız hayatımdan oraya taşıdığım yorgunluğumdan oracıkta silkinmeye çalışırken biraz dinler, biraz da dinler gibi yapardım. Ama bu defa dinliyorum, gerçekten, ağzından çıkan her kelime gözlerimin önünde hüzünlü bir resme dönüşüyor.

Kilime takılıp düşüveriyorsun. Dizlerin bükülüp kalıyor. Yere yığılıyorsun. Sürüne sürüne kapıya kadar gidip kapıyı yumrukluyorsun, ama kulağın duymuyor ki, sana cevap verdiklerini duyamıyorsun. Senin kulağın yok, gözlerin duymuş ömrün boyu. Ağzı-ları okursun ses ses, harf harf, hece hece... Çocukluğumuzdan beri okunaklı konuşuruz seninle, ne zaman ve nasıl öğrendiysek., Ama arada kapı var o gece. Kimsenin ağzını görmediğin o kapının ardında o kadar yalnızsın ki. Komşular “Geldik teyze” diye bağıryorlar, duymuyorsun, kapıyı yumruklayıp, kızıma haber verin diye feryat ediyorsun. Sonunda ablam kapıyı açtığında kendini bırakı-verip ağlamaya başlıyorsun... Hepsini görüyorum, tek tek. En çok da gözlerini. Korku içinde, çaresiz... Ah, ben yoktum... Ben yoktum anne. O gece ben, bir balkonda, bir bahar gecesinde, gökyü-züne bakıp kendi hayatımı düşünüyordum. Yalnızlığımı, korkula-rımı, kendi çaresizliğimi düşünüyör, bahar gecesinden çıkardığım küçük güzelliklerle avunuyordum... Oysa sen çocuktun. Bize ema-net bir çocuk-anneydin... Ah anne...

öğleden sonra

“Bacağıınızı kıpırdatmayın, kırık ilerler.”

“Açın kolunuzu, kan alacağız.”

“Serum bitince haber verin.”

“Duymuyor mu anneniz? Siz söyleyin o zaman.”

“Anne, elini uzat, kan alacaklar.”

Böyle geleceğimi biliyordum. Böyle... Umulmadık bir gece vaktinde. Yıldızlı bir meltemle gevşeyen uykular vaktinde. Soğuk yüzlü bir otogardan binilen acele bir otobüsle. Gece boyunca yolu, camdan yansıyan ışıkların arasından yüzünü ve yüzümü izleyerek. Geçip giden ıssız yollara bakarken, kırmızı hırkalı küçük kızın geniş gülüşlü annesine gittiği o upuzun yolu hiç bitiremeden. Böyle olacaktı, biliyordum. Bildikçe içim yanıyordu, sonra serinletiyordum, gündelik koşturmacalara dalarak. Sonra günün içinde akıyorken ben, mesela mutfakta patates doğruyorken, bir ayağımı diğerinin üstüne koyup ağırlık atıyorken aynı senin yaptığın gibi, radyoda çalan şarkıları dinleyip bir alçalıp bir yükselen dalgalarını izliyorken mesela anneannem gibi, diyordum ki, böyle olacak tabii, herkes o yaşa gelince, Allah gecinden versin ama, normal değil mi... Sonra birden içim hop ediyordu, sanki ben düşününce oluverecekmiş gibi, düşünmezsem uzak tutarmışım gibi, sus diyordum, düşünme, dur, daha değil, daha bu yaz gideceğim, beraber çay içeceğiz muşamba örtülü masanın üstünde, birer mentollü sigara tütüreceğiz... Dur, daha değil.

Biliyor musun (biliyorsun tabii), ben içimi seyretmekten hiç vazgeçemedim, bundan çok sıkıldığım halde, bazen kendi kendime katlanamadığım halde. Bazen içim şişiyor, tıpkı bir balon gibi, şişip şişip patlamak ve ağızımdan burnumdan kaçıp gitmek istiyor. Gözlerimi kapatıyorum, başka manzaralar görmek için. Televizyonu açıyorum, unutmak ve izlememek için. Bazen oluyor, bazen de... İşte o zaman o kadar sıkılıyorum ki kendimden. İcini izlemenin sonu yok çünkü. Var, hiçlik. Sonu hiçlik. Anlamsız bir boşluk. Dün okuduğum kitaptaki şu cümle diye düşünmeye başlıyorum, hayat böyle bir şey miydi gençken diye devam ediyorum, kadınlık-annelik-yaşlılık diye uzatıyorum içime bakmayı, hayallerim ve hayatım noktasına geldim

miydi aklımın alamayacağı kocaman bir boşluk gelip dikiliyor karşıma. Güm! Bir gün hepsi bitecek. Ne ben, ne hayaller, ne şu kafamın içini patlatırcasına dolduran düşünceler, kalbimi delip akacak gibi kuvvetle akan duygular, ne ben, ne hayat, ne ben, ne hayat... Ya sonra? İliğimi kemiğimi ısıtıp beni keyifli bir kedi gibi miskinleştiren bu güneş yine doğacak, bu insanı deli eden mehtap yine göz kırpacak karanlığa, sıcak bir bardak çayın buharı kızarmış ekmeğin kokusuna karışacak... Bense yok olacağım. Yığılıp düşecek gibi oluyorum o zaman. Kalbim hızla çarpmaya başlıyor. Dur. Tamam, artık düşünme. Bitti. Ne yapıyordum ben, şu böreği fırına atayım, bir de kakaolu kek yapayım bari...

Biliyor musun (biliyorsun tabii), ben hep böyleydim. Çocukken de. Aslına bakarsan, ailedeki bütün kadınlar, hepimiz biraz öyle değil miydik? Sen iç dünyanı ele veren bakışlarını kaçırırdın benden, korku, öfke, sitem, acınma çağrısı, ilgi isteyen çığlıklar... Yakaladığımda tedirgin olur, kaçırırdın gözlerini ve bakmadan da edemezdin. Kızdı mı, etkilendi mi, cevap verecek mi...

Seni hayattan saklamaya çalışan anneannem, radyodaki beraber ve solo şarkılara eşlik ederken şarkıdan çok hayal kırıklığı değil miydi mırıldandığı?

Boşver. Tanpınar diyor ki bir yerde, "*Kendi içime bir türlü inemediğim için dış âlemde dolaşıyorum.*" Kadınları anlatmıyor. Biz, dış âlemin kapıları suratımıza kapandığı için, sonuna kadar açık olan tek kapıdan içeri gireriz çünkü, radyodan mırıldanan şarkılarla mutfağımıza gömeriz kendimizi, kimse karışamaz orada bize, iç âlemimizde ucu bucağı olmayan yollara düşeriz... Bizi bilgeleştirdiği kadar yorar da bu git git bitmez yollar ama önümüze dikilmedikleri tek yoldur, o halde git gidebildiğin kadar... Boşver.

Bazen bu iç-yolda gördüğümüz hayaletlere dayanamayız, ağır gelir kötü günlerin hatırası, çaresizliklerin ve çıkmazların kanı kurumuş izleri... İşte o zaman, içimizdeki sesi susturmak için televizyonu açarız, örgü öreri, kurabiye yaparız... Dış âleme sığındığımız o anlarda bile iç-yolları hiç unutmuyoruz ama, barışırsız sadece, içimizde haykıran o küçük kız çocuğuyla barışırsız. Şimdi sen dur, deriz, şimdi benim işim var, şimdi yüreğim kaldırmıyor ama sonra bakacağım gene sana, saçlarını okşayıp tarayacağım, ama sonra...

Ben de o yollarda... Senin gibi, anneannem gibi, dizleri paramparça... Boşver. Artık ben de bırak dağınık kalsın diyecek yaşa geldim.

İyi ama çocuklar neyle doğarlar anne? O bilinmez boşluktan bu tarafa geçerken neler alırlar yanlarına? Mesela neden benim çocukluğumun en eski anılarında bile hüzünlü bir düşünme hali var? Neden geveze bir kuş gibi sekerek hiç durmadan anlatıp dururdum ben? Durup susunca kafamın içindeki o hüzünlü kuşun söylediklerini duymak istemediğim için mi yoksa?

akşam

“Bacağına kıpırdatma teyze...”

“O duymuyor, siz bana söyleyin...”

“İyi. Bacağına kıpırdatmasın sakın. Ameliyat olana kadar hareket-siz dursun.”

“Anne, sakın kıpırdatma bacağına, tamam mı?”

“Ama çok sıkıldım ben. Hem bacağı çok acıyor, kalçam, bütün vücudum çok ağrıyor.”

“Haklısın ama mecburen pazartesiye bekleyeceğiz. Ameliyat edecekler seni, kurtulacaksın. Yine kalkıp yürüyeceksin, bize tuzlu kurabiye pişireceksin. Dur bakalım... Biraz sabır, tamam mı?”

“Tamam ama ben... ben korkuyorum ameliyattan. Yaşlıyım ya, dayanabilir miyim acaba? Uyutacaklar mı?”

“Yok, ama belinden bir iğne yapacaklar, hiçbir şey duymayacaksın.”

“Eh, iyi o zaman...”

Yatağa bırakıverdiğin, her yanı bir başka yere sarkan vücudun...
Sen kendini acındırmak istediğinde değil, sen hiçbir şey
yapmadığında kalbimi mengene gibi sıkan merhamet...
Seninle ilgili her şeyde bana musallat olan şifa olma takıntısı
ve olamayınca da kendime öfkelenme hali peşimi bırakmıyor.
Kayıtsızca gelip geçen, odaya girip çıkan her doktorun, her
hemşirenin yüzüne uzun uzun bakıyorum, bir şey söylesinler,
yeni bir şey, şifalı bir şey, bir şey... Gözlerime bakıyorsun
durmadan, sanki kendime yüklediğim bu misyon gerçekmiş gibi,
şifa bendeymiş gibi, gözlerime bakıyorsun umutla. Keşke şifa
olsaydım, senin şifan olsaydım anne... Olamadım.

Ara sıra tedirgin bir sesle derdin ki; "Sen çok düşünüyorsun. Bu kadar düşünme, hasta olursun." Bilir miydin ki neler düşünüp de nasıl patlayacak gibi olduğumu? Kızımı doğurup da bir canlıyı sezmenin, bilmenin değil sezmenin nasıl bir şey olduğunu anlayana kadar hiç inanmadım benim içimi bildiğine. Öyle ya, ben senden çok bilirdim, akıllıydım, koca koca okullar bitirmiş, koca koca kitaplar devirmiş, dünyanın her bir sırrına ermiştim. Sense küçük dünyanın içinde bir yerlerde, baktığın deliğin çapı kadarını görerek konuşup duruyordun işte. Öyle işte.

Sonra kızımı gördüm. Onu sezdim. Gözlerindeki koyu derinlikten kalbine doğru inen gizli yoldan kolayca yürüdüğümde ve karnımda olduğu zamanlardaki eşyaşamın farklı bir boyuta atlayarak sürüp gittiğini fark ettiğimde anladım, *sen beni biliyordun*.

Anladım, anneler bilirmiş kızlarını. Çünkü kızlar annelerinin yolundan gitmese de izinden gidermiş. Bu yüzden mi peki annenin kızı kaderine diyorlar anne? Yolumuzu değiştiresek de izimizi değiştiremediğimiz için mi?

gece

Gece oluyor hastanede. Kimsesizleşen koridorlarda asık yüzlü hemşirelerle uykusu gözünde nöbetçi doktorlar kalıyor. Bir de her odadan gelen ayrı bir inleme, hastasının sondasını tuvalete boşaltan yorgun yüzlü refakatçi kadınlar. Eğer hasta sorunsuz bir gece geçiriyorsa kendi aralarında hayatın dertlerine uzanan fısıltılı sohbetlerle geçen hastane-geceleri. Yanımda getirdiğim romanı çıkarıp okumaya çalışıyorum. Üç dört sayfa ancak ilerliyor. Kafam dağınık... Sana bakmamaya çalışıyorum, gözümden anlarsın endişeli olduğumu. Kitaba gömülmüş gibi yapıyorum. Ama kanmıyorsun, birden sesleniyorsun bana.

“Okuyorsun, seni rahatsız ediyorum ama uyuyamıyorum ben. Evimi özlüyorum. Yatağımı, mutfagımı... Ne güzel, bir kâseye kuruyemiş koyarım, bazen çay yaparım, bazen ıhlamur, alırım tepsimi kucağıma, açarım televizyonumu, bakarım dizilere. Haberlere bakarım ama altından yazı geçenlere, öbürlerini anlamıyorum. Bir de izdivaç programı var hani... Anlıyorum onu, kadın beğenmiyor, adam bakıyor kadına... Gülüyorum, vakit böyle geçiyor işte. Sonra saat on iki oldu mu, kalkıp pijamamı giyiyorum. Kapımı kilitliyorum, sürgümü çekiyorum, yatağıma gidiyorum, dua ediyorum, hırsız gelmesin diye bir dua var, onu... Bir de size... Allahım kızlarımı, torunlarımı koru, sıhhat ver... . Ha, bir de ocağa bakarım, söndürdüm mü diye... Âdetim öyle.....”

“ Seninle burada, bu çiğ beyaz ışığın yarım yamalak aydınlattığı bu hastane odasında, loş koridorlarda hemşirelerin beyaz gölgelerinden ve örtülerini durmadan bağlayıp çözüp dua eden hasta yakını kadınların bezgin fısıltılarından başka hiçbir şeyin olmadığı ama hayata ve ölüme dair her şeyin bütün ağırlığıyla toplandığı burada, seninle bir yola çıktığımın farkındayım anne...

Bu yolda dönüp dönüp hatırlanan geçmiş olacak, yüzleşmeler, sorgu sualler, hesaplaşmalar, itiraflar, vicdan azapları ve cevapsız sorular olacak...

Böyle olacağını hep biliyordum ben...”

www.remzi.com.tr

ISBN 978-975-14-2182-1

9 789751 421821

KDV'den muaftr